

! Тема
номера

Важливі аспекти при проведенні перевірок

Роман ЧЕРНЕГА,
голова Державної служби
України з питань праці

*У шостому номері журналу ми детально розглянули норми Порядку здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю та Порядку здійснення державного нагляду за додержанням законодавства про працю, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2017 року № 295. Проте в наших читачів виникають нові запитання, зокрема щодо перевірок, до яких готуються й наші передплатники. Редакції журналу випала нагода поспілкуватися з Головою Державної служби України з питань праці **Романом Чернегою** про важливі аспекти, на які варто звернути увагу при проведенні перевірок.*

— **Пане Романе, насамперед дякуємо за те, що віднайшли час, аби відповісти на запитання наших читачів. Зокрема, деякого з них бентежать такі питання. Як відомо, 16 червня набув чинності наказ Міністерства соціальної політики України від 24 травня 2017 року № 866, яким затверджена форма нового посвідчення державного інспектора. Це важливий документ, адже саме він підтверджує повноваження особи, яка проводить перевірку. Чи передбачена «нова» форма посвідчення для інспекторів праці, що вже давно виконують свої повноваження, чи «нове» посвідчення дійсне лише для щойно прийнятих державних інспекторів?**

— Нагадаю, постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації статті 259 Кодексу законів про працю України та статті 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 26 квітня 2017 року № 295, якою були затверджені нові порядки державного контролю і

нагляду за дотриманням законодавства про працю, набула чинності 16 травня.

Отже, на сьогодні контрольні повноваження інспектора праці підтверджуються службовим посвідченням, що видається Державною службою України з питань праці. Посвідчення видаватимуться як інспекторам праці, які працюють в Держпраці та її територіальних органах, так і новопризначеним інспекторам праці виконавчих органів міських рад міст обласного значення та сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад, які перевірятимуть питання праці виплати заробітної плати, дотримання мінімальних гарантій в оплаті праці, оформлення трудових відносин.

— У працівників кадрових служб часто виникають запитання щодо легітимності посвідчення контролюючих органів. Так, у Постанові № 295 йдеться про те, що форми службового посвідчення інспектора праці оприлюднюються на офіційному веб-сайті Держпраці. Чи потрібно зареєструватися на сайті, чи ця інформація перебуває в загальному доступі? Що має бути у посвідченні, аби переконатися, що воно не підроблене та яким чином зможе перевірити посвідчення інспектора праці роботодавець?

— На сьогодні Держпраці отримала інформацію щодо посадових осіб, які матимуть повноваження інспекторів праці, для заповнення бланків посвідчень. Готові посвідчення передані уповноваженим особам для видачі інспекторам праці.

Посвідчення інспектора праці має вигляд книжечки розміром 60 × 90 мм у твердій палітурці темно-червоного кольору. Ліва та права внутрішні сторінки службового посвідчення виготовлені із захищеного паперу з фоновною сіткою червоного кольору. Документ підписується Головою Держпраці, а фотокартка інспектора праці скріплюється гербовою печаткою Держпраці.

У зв'язку із суттєво збільшеними штрафами за порушення роботодавцем законодавства про працю ми фіксуємо непоодинокі випадки шахрайства осіб, які представляються інспекторами праці територіальних органів Держпраці і вимагають від роботодавців кошти, погрожуючи штрафами.

Для того щоб не стати жертвою «псевдоінспекторів», потрібно звертатися до такого джерела, як офіційний веб-сайт Держпраці, де оприлюднюється інформація про всі видані Держпраці бланки посвідчень із зазначенням номера посвідчення, прізвища, ім'я, по батькові, посади, місця роботи і фотокарткою інспектора. Інформація постійно оновлюється.

— І насамкінець хотілося поговорити про відповідальність, адже це чи не найголовніше питання при проведенні перевірок. У Порядку здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про працю не дуже чітко виписана норма щодо складання протоколу інспектором у разі порушення роботодавцем вимог статті 41 Кодексу України про адміністративне правопорушення. Хто має складати такий протокол?

— У пункті 27 зазначеного Порядку визначено, що у разі наявності порушень вимог законодавства про працю, зафіксованих актом інспекційного відвідування або актом невиїзного інспектування, після розгляду зауважень об'єкта відвідування, якщо такі були, інспектор праці проводить аналіз матеріалів інспекційного відвідування або невиїзного інспектування, за результатами якого вносить припис чи вживає інших заходів до притягнення винної посадової особи до відповідальності.

Контрольні повноваження інспектора праці підтверджуються службовим посвідченням, форма якого встановлена Міністерством соціальної політики України, що видається Держпраці

Перевірити службові посвідчення інспектора праці можна на сайті:

dsp.gov.ua/informatsiia-pro-sluzhbovi-posvidchennia-inspektoriv-pratsi

Здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю у разі виконання припису в установлений у ньому строк заходи до притягнення об'єкта відвідування та його посадових осіб до відповідальності не вживаються

Згідно зі статтею 254 Кодексу України про адміністративне правопорушення протокол про вчинення адміністративного правопорушення складається уповноваженою посадовою особою або представником громадської організації чи органу громадської самодіяльності.

Стаття 255 цього Кодексу передбачає, що у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218–221, протоколи про правопорушення мають право складати уповноважені посадові особи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.

— А яка відповідальність передбачена статтею 265 Кодексу законів про працю України? Яким чином інспектор документує таку відповідальність?

— Стаття 265 Кодексу законів про працю України визначає відповідальність юридичної і фізичної особи — підприємця у разі порушення законодавства про працю.

За результатами інспекційного відвідування або невізного інспектування складається акт і в разі виявлення порушень законодавства про працю — припис про їх усунення.

В акті перевірки описується виявлене порушення законодавства про працю із посиланнями на документи, інформацію, пояснення, отримані в результаті інспекційного відвідування.

Далі акт інспекційного відвідування відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 509 «Про затвердження Порядку накладення штрафів за порушення законодавства про працю та зайнятість населення» передається уповноваженій особі для прийняття рішення про накладення фінансової санкції.

Важливою новацією є те, що відповідно до пункту 28 Порядку здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю у разі виконання припису в установлений у ньому строк заходи до притягнення об'єкта відвідування та його посадових осіб до відповідальності не вживаються. Ця норма не стосується порушень, пов'язаних з використанням праці неформальних працівників, несвоєчасною та не у повному обсязі виплатою заробітної плати, недодержанням мінімальних гарантій в оплаті праці.

— Яка передбачена відповідальність за невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, або створення перешкод для діяльності цього органу та який порядок притягнення до відповідальності?

— У разі недопущення інспектора праці до інспектування, створення перешкод під час інспекційного відвідування, наприклад ненадання документів, такі дії посадових осіб документуються інспектором праці в акті, складається протокол про адміністративне правопорушення за ознаками статті 188⁶ Кодексу України про адміністративні правопорушення і приймається постанова про накладення адміністративного стягнення.

Стаття 283 цього Кодексу встановлює вимоги до складання постанови, зокрема в ній мають бути відомості про особу, стосовно якої розглядається справа: прізвище, ім'я та по батькові, дата народження, місце проживання чи перебування. Траплялися випадки, коли посадові особи об'єктів перевірок відмовляли інспекторам праці у наданні відомостей про особу, яка

притягується до адміністративної відповідальності, що дозволяло уникнути відповідальності.

Слід зазначити, що нинішній механізм притягнення до відповідальності дозволяє ефективніше впливати на порушників законодавства про працю, що намагаються ухилитися від відповідальності за вчинені порушення, оскільки інформація щодо юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців є у вільному доступі.

— Дякуємо Вам, Романе Тарасовичу, за таке змістовне і цікаве інтерв'ю. Сподіваємося, наші читачі отримали вичерпні відповіді на свої запитання і ваші поради та рекомендації будуть корисними для роботодавців, бо завдяки ним можна уникнути штрафів та відповідальності. А головне, досягати у веденні бізнесу належного ладу. ■

ДОВІДКА

«ІНВАЛІДИ» ЧИ «ОСОБИ З ІНВАЛІДНІСТЮ»?

У зв'язку з внесенням змін до офіційного перекладу Конвенції про права осіб з інвалідністю та Факультативного протоколу до Конвенції про права осіб з інвалідністю, схвалених 13 грудня 2006 року на 61-й сесії Генеральної Асамблеї ООН резолюцією A/RES/61/106, яке відбулося одночасно з прийняттям Верховною Радою України Закону України «Про внесення зміни до Закону України «Про ратифікацію Конвенції про права інвалідів і Факультативного протоколу до неї» від 7 вересня 2016 року № 1490-VIII (далі — Закон № 1490) та відповідно до статей 21 та 23 Закону України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 року № 1906-IV, у назві та тексті Закону **слово «інваліди» замінено словосполученням «особи з інвалідністю».**

У проєкті Трудового кодексу України застосовується поняття «працівник з інвалідністю». Проте застосування такого поняття не узгоджується із термінологією та визначенням понять у законах України, що регулюють засади надання статусу інваліда, соціального захисту, пенсійного забезпечення, реабілітації інвалідів, зокрема у Законах України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21 березня 1991 року № 875-XII, «Основи законодавства про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 року № 2801-XII, «Про реабілітацію інвалідів в Україні» від 6 жовтня 2005 року № 2961-IV та іншими.

За таких обставин застосування поняття «працівник з інвалідністю» не забезпечує ідентифікацію категорії осіб, регулювання трудових відносин яких містить особливості та надання певних пільг. Необхідно привести законодавство України у відповідність до Конвенції про права осіб з інвалідністю, ратифікованою Законом України від 16 грудня 2009 року (із змінами, внесеними Законом № 1490). Урядом має бути підготовлений окремий законопроект, що передбачатиме системне внесення змін до всіх законодавчих актів України, що усуватиме зазначені неузгодженості.